

Naar huis met een katheter doorheen de plasbuis

informatie voor patiënten

INLEIDING	3
VERBLIJFSKATHETER	4
GEBRUIK VAN EEN OPVANGZAK	5
GEBRUIK VAN EEN KRAANTJE (FLIP-FLO)	8
DAGELIJKSE ZORG	9
TIPS DAGELIJKS LEVEN	10
MOGELIJKE COMPLICATIES	12
KOSTPRIJS	14
CONTACT BIJ PROBLEMEN	15

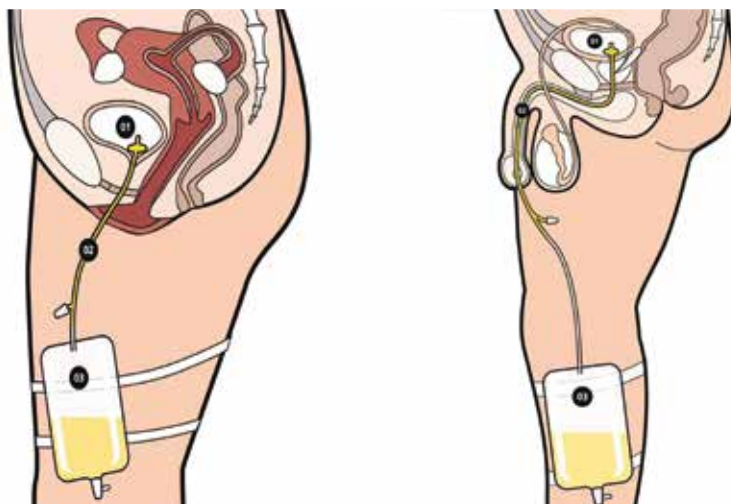
U gaat naar huis met een katheter via de plasbuis, ook wel een verblijfskatheter of blaassonde genoemd.

In deze brochure geven wij u enkele adviezen over het gebruik en het verzorgen van de katheter thuis. Dit zijn algemene adviezen, mogelijk zijn niet alle thema's voor u van toepassing.

Deze brochure vervangt niet de persoonlijke uitleg van uw arts of verpleegkundige, maar geldt eerder als naslagwerk voor thuis. Heeft u nog vragen, aarzel dan niet ze te stellen aan de medewerkers van het ziekenhuis, uw huisarts of thuisverpleegkundige.

VERBLIJFSKATHETER

Een verblijfskatheter is een buisje dat via de plasbuis naar de blaas (fig. 1) gaat. Aan de katheter zit een ballonnetje, waardoor de katheter in de blaas blijft zitten. De urine loopt via de katheter in een opvangzak.

01 blaas

02 katheter

03 opvangzak

Figuur 1. Katheter via de plasbuis

GEBRUIK VAN EEN OPVANGZAK

Indien de katheter verbonden is met een opvangzak is uw blaas continu leeg.

Er zijn twee soorten opvangzakken:

1 DAGOPVANGZAK OF BEENZAK

Hoe bevestigen

Dit is een urinezak die u aan uw been bevestigt met behulp van beenriempjes (fig. 2) en die u dus onder uw kleding draagt. Op iedere hoek van de beenzak zit een opening waar u de knoop van het beenriempje doorheen haalt (fig. 3). Bevestig de beenriempjes rond uw been en druk de klittenband goed op elkaar. Als de beenriempjes te lang zijn, kunt u het overvallige gedeelte afknippen (fig. 4). Voorzie hier wel enkele centimeters meer, omdat de beenriempjes kunnen krimpen in de was. U plaatst de beenzak best tegen uw onderbeen (fig. 5), of aan uw bovenbeen als u een rok of short wil dragen. U plaatst de katheter en leiding best

Figuur 2. Beenriempjes

Figuur 3. Knoopsgat

Figuur 4. Beenriempjes aanpassen

Figuur 5. Leiding en beenzak

in de richting van uw heup, liefst aan de buitenzijde van het onderbeen. Loopt de leiding langs de binnenzijde, ter hoogte van de lies, dan is er meer kans dat de katheter afknikt (fig. 6).

Leiding inkorten

U kunt de leiding van de urinezak inkorten door er een stuk af te knippen. Als u een beenzak met geribbelde leiding heeft, is het belangrijk dat u een niet-geribbelde stukje overhoudt (fig. 7), anders past het connectiestukje er niet op. Knip dit gedeelte van de slang af alvorens het connectiestuk met de katheter te verbinden (fig. 7). Als u het connectiestuk juist aanbrengt, kan het niet meer van de leiding van het beenzakje af.

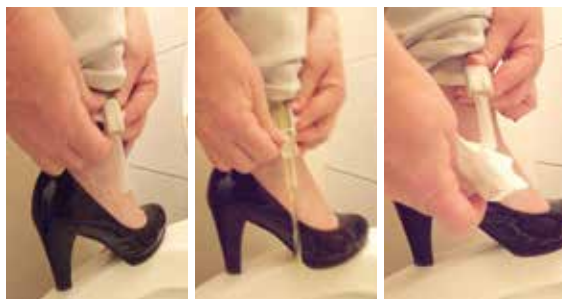
Figuur 6. Risico afknikken katheter

Figuur 7. Inkorten leiding beenzak

Urinezak leegmaken

Onderaan de beenzak zit een aftapklepje (fig. 8) waarlangs u de urinezak leegmaakt. U kunt de urinezak ledigen in het toilet (hierbij plaatst u één voet op de rand van het toilet) of in een maatbeker of emmer. Vervolgens doet u het klepje van de opvangzak naar beneden. Eventueel kunt u het onderste beenriempje losmaken om het ledigen te vergemakkelijken.

Als de opvangzak leeg is, sluit u het aftapklepje weer door het klepje terug naar boven te plaatsen.

Figuur 8. Aftapklepje

U mag NIET doorduwen om beschadiging van de opvangzak te voorkomen, u hoeft GEEN 'klik' te horen!

Vervolgens droogt u het aftapklepje met een stukje toiletpapier en wast u uw handen.

2 NACHTOPVANGZAK

De nachtzak (2 liter) heeft een grotere opvangcapaciteit. Voor het slapengaan verbindt u het uiteinde van de beenzak met de nachtzak (fig. 9), zodat u 's nachts niet moet opstaan om de beenzak te ledigen.

Let er goed op dat u het kraantje van de beenzak opent (fig. 10) en het kraantje van de nachtzak sluit.

U kunt gebruikmaken van een bedhaak om de opvangzak aan uw bed te bevestigen.

De volgende ochtend zet u het kraantje dicht en maakt u de nachtzak los van de beenzak.

U kunt de nachtzak na gebruik doorspoelen, eventueel met azijn (bij geurhinder: 200 ml water + 100 ml azijn). Vervolgens hangt u de zak op een droge, koele plaats te drogen.

Figuur 9. Koppeling beenzak/nachtzak

Figuur 10. Openen aftapklepje bij koppeling

GEBRUIK VAN EEN KRAANTJE (FLIP-FLO)

Dit systeem is NIET voor iedereen geschikt. Uw behandelende arts bepaalt of een Flip-Flo een mogelijke optie is voor u.

Figuur 11. Flip-Flo

- ✗ Een kraantje of Flip-Flo wordt direct aangesloten op uw katheter (fig. 11). Hierdoor is er geen opvangzak nodig en fungeert de blaas als opvangzak.
- ✗ Het kraantje wordt geplaatst op het uiteinde van de katheter.
- ✗ Als u voldoende drinkt (1,5 tot 2 l/24 uur), voelt u na enige tijd aandrang om te plassen. U gaat naar het toilet en doet het kraantje open om de urine te laten aflopen.
- ✗ Als u GEEN aandrang voelt, is het belangrijk iedere vier uur het kraantje open te zetten om de blaas leeg te maken.
- ✗ Als u ontlasting heeft, kunt u het kraantje openzetten om te voorkomen dat er door de verhoogde druk urine langs de katheter lekt. Vergeet het kraantje niet weer dicht te zetten.
- ✗ Als u 's nachts een hoge urineproductie heeft, kunt u in samenspraak met uw arts een nachtzak aan het kraantje schakelen. Vergeet in dat geval niet om de Flip-Flo open te zetten en na te gaan dat de klem van de nachtzak dicht is.

DAGELIJKSE ZORG

HYGIËNE

Deze handelingen kunnen door uzelf of door een thuisverpleegkundige uitgevoerd worden.

Was uw handen, zowel voor als na het loskoppelen of vervangen van de opvangzak.

- ✓ Was elke dag uw geslachtsorganen.
 - Bent u een man, dan wast u ook de streek onder de voorhuid.
 - Bent u een vrouw, dan spreidt u de schaamlippen goed tijdens het wassen.
 - Was ook de katheter mee.

Als u een douche neemt, kunt u de opvangzak in een plastic zak steken (fig. 12).

Figuur 12. Gebruik een plastic zak tijdens het douchen

AFLOOP VAN DE URINE

- De opvangzak moet lager hangen dan de blaas, of u nu zit of ligt.
- Zorg dat u voldoende drinkt (1,5 l tot 2 l per dag).
- Leeg de opvangzak regelmatig (= 3/4 vol).
- Zorg dat er geen rechtstreekse tractie is op de sonde, dit om beschadiging van weefsel in de plasbuis te voorkomen.

TIPS DAGELIJKS LEVEN

- ✗ Als u de beenzak op uw onderbeen draagt, kunt u het kraantje in uw kous steken. Zo is het niet zichtbaar wanneer u gaat zitten.
- ✗ Niet alle bedden zijn gemaakt om een bedhaak aan te hangen. Indien u een moeilijke slaper bent of 's nachts vaak opstaat, kan een bedhaak leiden tot valpartijen of het per ongeluk uittrekken van de sonde. U kunt de nachtzak daarom ook in een waskom of emmer naast uw bed leggen: zo loopt de urine niet op de vloer, mocht u vergeten zijn om het kraantje te sluiten.
- ✗ De nachtzak mag u doorspoelen met water (fig. 13). Om een sterke urinegeur te verminderen, kunt u azijn toevoegen (200 ml water op 100 ml azijn). Dit gaat het gemakkelijkst onder de kraan van douche of bad en voorkomt dat de zak helemaal mee nat wordt.

Figuur 13. Spoelen van de urinezak

- ✗ Gaat u sporten of zoekt u voor een gelegenheid een discrete opvangzak, dan bestaan er opvangzakken met een kleinere capaciteit in een comfortabele elastische band (fig. 14), die rond het dijbeen wordt gedragen.

Figuur 14. Conveen® Active dagopvangzak

X Andere hulpmiddelen om de beenzak te bevestigen zijn niet noodzakelijk, maar kunnen wel handig zijn. Veel van deze hulpmiddelen zijn wel voor eigen rekening:

- Urinezakhouder (fig. 15): Yvanta comfortbag – meer info: www.yvanta.be
- Kleefpleister (fig. 16): bijvoorbeeld Transafix®
- Elastische banden (fig. 16): bijvoorbeeld gratis G-strap van Coloplast

Figuur 15. Yvanta comfortbag

Figuur 16. Transafix® en G-strap

MOGELIJKE COMPLICATIES

WAT DOEN BIJ KLACHTEN

X Controleer:

- Zit er een knik in de katheter of leiding waardoor de urine niet kan aflopen?
- Hangt de opvangzak lager dan de blaas?
- Heeft u voldoende gedronken?

X Wanneer hulp inroepen:

- U heeft bovenstaande punten gecontroleerd en na twee à drie uur zit er nog altijd geen urine in de opvangzak.
- U heeft aanhoudend veel pijn.
- Plots bloed in uw urine dat na veel drinken niet verdwijnt.
- Troebele urine en geen verbetering na veel drinken.
- Aanhoudende lekkage naast de katheter.
- Koorts (hoger dan 38,5°C) en koude rillingen, die gepaard gaan met troebele, sterk ruikende urine.
- De katheter valt uit.

MEEST VOORKOMENDE KLACHTEN

Hieronder volgt een opsomming van klachten waar u mogelijk last van kunt hebben, maar die niet noodzakelijk op u van toepassing zijn. Het al dan niet voorkomen van deze klachten is verschillend van persoon tot persoon. Als u last heeft van één of meerder klachten, spreek er dan over met uw arts.

- ✓ **Irritatie en pijn ter hoogte van de plasbuis, veroorzaakt door wrijving van de sonde.** Zorg voor een goede dagelijkse hygiëne, reinig de opening van de plasbuis en de katheter. U mag gerust douchen en de genitaliën wassen met water en zeep. U kunt de sonde fixeren met een kleefpleister om constante wrijving te voorkomen.

Zorg voor een goede dagelijkse hygiëne, reinig de opening van de plasbuis en de katheter.

- ✓ **Blaaskrampen.** Dit zijn pijnlijke samentrekkingen van de blaas of het gevoel hebben voortdurend te moeten plassen. Blaaskrampen worden meestal veroorzaakt doordat de blaas de katheter, een 'vreemd' voorwerp, uit de blaas wil duwen. Doordat de katheter dichtgedrukt wordt, lekt de urine langs de katheter. Incontinentiemateriaal is in dat geval aangewezen. Uw uroloog kan eventueel medicatie voorschrijven om deze klachten te verminderen.

De inname van deze medicatie moet wel gestopt worden de dag voor het verwijderen van de katheter, anders zal de blaas een minder grote samentrekkingskracht hebben.

- ✓ **Blaasontsteking.** De kans op het krijgen van een blaasontsteking is groot wanneer er een katheter aanwezig is. Het is daarom belangrijk om steeds de blaas te spoelen door voldoende te drinken.

Als u een urineweginfectie doormaakt, bepaalt uw arts of er antibiotica moet voorgeschreven worden. Een urineweginfectie moet eerst en vooral uitgesloten worden aan de hand van een cultuur van de urine.

- Bij hoge koorts (boven de 38,5°) en rillingen moet u dringend een arts contacteren.
- Een beetje bloed in de urine is NIET abnormaal.

KOSTPRIJS

- ✗ Indien de katheter een paar weken aanwezig moet blijven, krijgt u enkele been- en nachtzakken mee naar huis voor deze periode.
- ✗ Blijft de katheter voor een langere periode aanwezig, dan moet u de been- en nachtzakken zelf aankopen. Ze worden terugbetaald als u een doktersvoorschrift heeft. Been- en nachtzakken zijn verkrijgbaar bij de apotheek (vaak extra kosten aangerekend) en bij de bandagist of thuiszorgwinkel.
 - Elke doos beenzakken bevat één paar beenriempjes.
 - Indien nodig kunt u een bedhaak bestellen bij dezelfde firma van uw opvangzakken. Een bedhaak wordt niet terugbetaald.
- ✗ Het kraantje (Flip-Flo) wordt niet terugbetaald.

CONTACT BIJ PROBLEMEN

Heeft u vragen of problemen na uw ontslag uit het ziekenhuis contacteer:

X overdag:

- e-mail zorgteam.urologie@uzleuven.be of tel. 016 34 50 34
- consultatie urologie, tel. 016 34 66 85

X weekend:

- hospitalisatieafdeling urologie,
tel. 016 34 66 00 of 016 34 66 10

© maart 2018 UZ Leuven

Overname van deze tekst en illustraties is enkel mogelijk na toestemming van de dienst communicatie UZ Leuven.

Ontwerp en realisatie

Deze tekst werd opgesteld door de dienst urologie in samenwerking met de dienst communicatie.

U vindt deze brochure ook op www.uzleuven.be/brochure/700869.

Opmerkingen of suggesties bij deze brochure kunt u bezorgen via communicatie@uzleuven.be.

Verantwoordelijke uitgever
UZ Leuven
Herestraat 49
3000 Leuven
tel. 016 33 22 11
www.uzleuven.be

 mynexuzhealth

Raadpleeg uw
medisch dossier via
www.mynexuzhealth.be of

